

Biblioteksplan 2024-2027

BUS-biblioteket

Drottning Silvias barnsjukhus, Göteborg

Varför biblioteksplan, och för vem?

En vision ska speglas i konkreta handlingar. Denna biblioteksplan är tänkt att främst ge besked om verksamhetens inriktning och idé. Planen ska vara ett policydokument och ange en färdriktning. Brukarens behov ska indirekt kunna påverka biblioteket och bibliotekariernas arbetssätt. Bibliotekets inriktning ska via biblioteksplanen bli tydligare inte bara för bibliotekarierna utan också för chef, kollegor på lekterapi och skola samt vid behov även vårdens personal. Planen kan tjäna som utgångsläge vid studiebesök och presentationer. Den kan vara av intresse för studenter samt för andra bibliotek.

Vår vision kan speglas i en devis:

Tillsammans för barnet, med barnet. Möten för individens utrymme och inre bilder.

Ny central plats

Drottning Silvias barnsjukhus är ett sjukhus som värnar om att barnets friska liv och utveckling ska kunna pågå i en parallell process med den medicinska behandlingen och läkningen. I det nybyggda barnsjukhuset som invigdes 2021 har biblioteket fått en central plats. När barn och unga kommer till den nya sjukhusbyggnaden är bibliotek och lekterapi det första de möter. Sjukhuset vill visa för alla att den här platsen och vad den innehåller är viktigt, detta ingår i vården, detta ska användas.

Ersätter kontakt med hemmabiblioteket

BUS-bibliotekets verksamhet är integrerad med lekterapi. I det täta samarbetet ingår även sjukhusskolan. Precis som lekterapi och sjukhusskola har uppdraget att vara en ersättare för barnets ordinarie förskola, skola och fritidshem under barnets sjukhusvistelse, fungerar BUS-biblioteket som en ersättare för barnets ordinarie kontakt med sitt hemmabibliotek och skolbibliotek.

En konkret friskfaktor

När sjukhuset innehåller dessa tre vardagliga grundpelare - skola, fritids, bibliotek -, kan igenkänning, kontinuitet, trygghet och hopp skapas. Det fysiska öppna biblioteket och biblioteksverksamheten bidrar till en känsla av sammanhang (KASAM). Ett bibliotek på ett sjukhus är alltså en konkret friskfaktor för barn och unga i den utsatta situationen som sjukdom innebär.

Vad gör BUS-biblioteket?

2024 består bemanningen av två bibliotekarier. Lekterapi och bibliotek, som enheten heter, har en gemensam enhetschef.

BUS-biblioteket har ett katalogansvar. Medieinköp görs. Olika medier för olika grupper, individer och tillfällen tillgodoses och planeras. Fjärrlån sker från Göteborgs stadsbibliotek. Nya Legimus-brukare registreras hos Myndigheten för tillgängliga medier. Statistik rapporteras löpande till Kungliga biblioteket.

Kulturprogrammet planeras och genomförs. Musik, teater och dans erbjuds dels som fasta föreställningar på lekterapin, dels som flera mindre drop-in-stunder i vårdrum och dagrum. Scenkonsten väljs ur Kulturkatalog Väst och finansieras via Insamlingsstiftelsen för Drottning Silvias barnsjukhus, samt genom det regionala arrangörsstödet. BUS-biblioteket räknas i detta sammanhang som en regional kultursamordnare med rätt till arrangörsstöd och redovisar genomförda arrangemang till Kulturförvaltningen två ggr per år.

Bibliotekspersonalen ska utvecklas, lära nytt och erbjuda nya aktiviteter, samt vara öppna för kritik. Arbetsättet ska vara dynamiskt och påverkbart. Vi ska föra diskussioner om vad barnperspektiv är och hur det tar sig uttryck. Vi ska värna om sekretess i tal och skrift. Personalen kan ta del av Kulturförvaltningens fortbildningar och även en del av det som erbjuds biblioteken inom Göteborgs stad.

Biblioteket är en del av samhället och samtiden. Det har ett specifikt uppdrag. Målgruppen är alla barn och unga som vårdas på sjukhuset samt deras anhöriga. BUS-biblioteket är också ett skolbibliotek för sjukhusskolan. Bibliotekets material ska göras tillgängligt som arbetsmaterial för hela enhetens personalgrupp för att ytterligare komma målgruppen tillgodo.

Bibliotekarierna och lekterapins pedagoger samarbetar sedan hösten 2021 med en pågående löpande intern fortbildning för att utveckla och fördjupa enhetens praktik och speciella profession. Arbetet går under namnet KLIV – Kompetensutveckling lekterapi i vården – och förankras praktiskt i den gemensamma utvecklingsplanen.

Vad är Läsklubb?

Bibliotekarierna verkar som litteraturpedagoger och biblioterapeuter i varsitt team, tillsammans med lekterapins pedagoger. Teamens uppgift är att nå barn och unga som inte kan lämna sina vårdrum.

Bibliotekariernas aktivitet på rummen kallas Läsklubb. I Läsklubb får barnet uppleva böcker och reflektera kring litteraturen, världen och det egna jaget tillsammans med en bibliotekarie. Via böcker skapas kontakt och barnets talutrymme och tankeutrymme ökar. Individens behov styr och bibliotekarien följer barnets impulser i en delaktighetsprocess. En speciell och ibland outtalad röd tråd löper i varje Läsklubb – som kan pågå kontinuerligt eller med avbrott under mycket lång tid.

Läsklubb kan sägas vara en hoppförmedlare. Detta bland annat genom att högläsning stimulerar hjärnan att forma inre bilder. Fantasin engageras; den som hjälper barnet att se sig själv i framtiden. Då gynnas motivation och inspiration, två faktorer som vi vet medverkar till lust och därmed också läkande. Barn har behov av vuxnas närvaro. I Läsklubb ersätts delvis förlorade kontakter som fanns i det friska livet.

Läsklubbsformen, dess innehåll och förutsättningar öppnar för biblioterapeutiska effekter. Metoden har direkt förankring i FN:s Barnkonvention och i Antonovskys KASAM-teori.

Läsklubbsmetoden som har utvecklats på BUS-biblioteket och beskrivs i boken Läsklubb pågår!, är numera en etablerad och efterfrågad aktivitet på sjukhuset. Arbetet med Läsklubb är sedan 2013 bibliotekets kärnverksamhet.

Ilon Wiklands Artotek

Som en utveckling av Läsklubb kunde BUS-biblioteket genom Ilon Wiklands stipendium för barnkultur bygga upp Ilon Wiklands Artotek: en unik samling tavlor med bilderboks-konst som kan lånas till det egna vårdrummet. Bilderboks-konsten valdes noggrant med utgångspunkt i Läsklubs- verksamheten. Sedan 2019 är kombinationen böcker och tavlor ett naturligt inslag i barn och ungas liv under sjukhusvistelsen. Alla vårdrum på barnsjukhuset har två krokar avsedda för dessa tavlor. Regionens konstenhet står för inramning och ev. reparationer. Tavlorna lånas ut på samma sätt som övrig media.

Studiebesök, föreläsare

Arbetsmetoden Läsklubb har väckt nationellt intresse och fått efterföljare på bl a Ryhovs sjukhusbibliotek i Jönköping och på Akademiska sjukhusets barnbibliotek i Uppsala. BUS-bibliotekets bibliotekarier tar regelbundet emot studiebesök och efterfrågas som föreläsare i olika sammanhang. Att arbeta framåtsyftande och förmedla verksamhetens erfarenheter och resultat till hälso- och sjukvården ingår i ett universitetssjukhus uppdrag.

Forskning

Under 2023 startade ett forskningsprojekt kring vad Läsklubb kan betyda för barn och unga som vårdas på intensivvårdsavdelningen. Såväl fysiska parametrar som andningsfrekvens, puls, syresättning och blodtryck, som upplevelse av högläsning undersöks.

En vision om bemötande

Att vilja läsa litteratur, låna tavlor och tv-spel – allt detta är en indirekt önskan om något mer. Det är en tyst kommunikation och en vilja att delta i ett sammanhang. Att vistas i ett bibliotek är en handling som inte alltid ytterligare måste kommenteras och den bör heller inte störas. Besökaren har rätt att ta plats i rummet utan krav på motprestation eller förklaring. Sjukhusets bibliotek är ett specialbibliotek. Här råder förtätade sammanhang som ibland är osynliga men som bör vara medvetandegjorda för personalen. Vi påminner oss om att människor som kommer hit befinner sig i ett undantagstillstånd.

Vi som arbetar här måste vara försiktiga och känsliga i varje möte. Barnet och den unga personen har rätt till en värdig, meningsfull kommunikation. Vi förminskar aldrig barnet eller det som barnet vill förmedla. Barnet har rätt att uttrycka sig på olika sätt. Vi tar aldrig ordet ifrån barnet. Vi avbryter inte barnet. Vi tar barnets önskemål på allvar framför föräldraperspektivet, i de fall det är möjligt att välja. Vi försöker anpassa all information till rätt tillfälle och nivå. Vi tänker även på hur vi pratar om barn och hur vi benämner dem, också i deras frånvaro, med bibehållen respekt för individen.

Vi arbetar med tanken på att många friskfaktorer kan få en kumulativ effekt, där vi ser vår chans till möte med barnet som en del i barnets dag. Vi vill värna om ögonblicket. Barnet bär sin egen kontinuitet och stegvis ökar empowerment och därigenom chans till tillfrisknande. Barnet stärker sin särart och övar sig på att se sig själv som autonom individ. Genom att variera vårt bemötande och vår kommunikation och anpassa oss till varje besökare har vi större chans att uppnå en jämlik verksamhet. Vi är medvetna om att i begreppet yttrandefrihet ryms även barnets rätt att få vara tyst.

Personalen i biblioteket frågar inte efter smärta, diagnos eller anledning till varför någon är just här just idag. Bibliotekets uppgift är att stärka den friska utveckling som varje barn parallellt befinner sig i. Vi ser, lyssnar och tar hjälp av intuition. Vi är lyhörda för att oro kan ta olika former. Barnet kommer inte till oss i egenskap av patient utan som individ och biblioteksbesökare. Vi är medvetna om vår yrkesroll och dess gränser men också dess möjligheter.

Bemötandearbetet är aldrig klart utan måste ständigt aktualiseras och medvetandegöras på nytt. Vi påminner oss om vår vision via vår biblioteksplan.

En vision om framtiden

BUS-bibliotekets arbete är en aktiv hälsofrämjande del av vården och verksamheten har idag ett högt förtroende inom sjukhuset. Med det följer ett ansvar för biblioteket att förvalta möjligheter som ges, att bibehålla kvaliteten och att fortsätta utveckla arbetsmetoder för målgruppens bästa. Ett formulerat uppdrag från regional nivå är något som ytterligare skulle kunna förankra och säkerställa biblioteksverksamheten.

BUS-biblioteket är det enda patientbiblioteket som i dagsläget existerar i Västra Götaland. Lekterapi och sjukhusskola har stöd i läroplanen och i skollagen. Dessa två grundpelare ska finnas på sjukhus där barn och unga vårdas. En vision för framtiden är att även sjukhusbibliotek ska ha lagstöd och en självklar plats på alla landets sjukhus som vårdar barn och unga.

2024-03-23 Karin Graube, Gustaf Källvik

Referenser

Verksamhetsplan 2024 lekterapi och bibliotek

Sahlgrenska Universitetssjukhusets värdegrund, lekterapiens version

Läsklubb pågår! : en metodbok om högläsning / Eva Selin 2019

Hälsans mysterium / Aaron Antonovsky 2005

Samtal med barn och unga / Petter Iwarsson 2007

Vad säger barnen? / Ylva Mårtens

FN:s barnkonvention

Barns och ungdomars rätt på sjukhus / NOBAB:s standard

Läroplan för förskolan (Lpfö18)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22)

Skollagen kap. 24 särskilda utbildningsformer

ALF, Avtal om Läkarutbildning och Forskning, ett avtal mellan staten och sju landsting/regioner

Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027

Kontakt

Epost: barnochungdomsbibl.su@vgregion.se

Telefonnummer: 031-343 46 47

Öppettider

måndag	kl. 10.00-16.30
tisdag-fredag	kl. 09.00-16.30
lördag	kl. 10.00-15.00
söndag	stängt

Besöksadress

Behandlingsvägen 7, 416 50 Göteborg